KEURMEESTERS NAKTUINBOUW

‘Kwaliteit van de sector staa

De doelstelling van de Stichting Nederlandse Algemene Kwaliteitsdienst Tuinbouw - ofwel Naktuinbouw - luidt: ‘het bevorderen en bewaken van de kwaliteit van producten, processen en ketens in de tuinbouw. Daarbij ligt de nadruk op teeltmateriaal, nationaal en internationaal.’ Maar, weten vakgenoten hoe Naktuinbouw daarbij te werk gaat? Om daar meer zicht op te krijgen, belicht BloembollenVisie de werkzaamheden van de kwaliteitsdienst in een serie van vijf artikelen.

Tekst: Monique Ooms
Foto: René Faas

Voor deel 4 van deze serie sprak BloembollenVisie met hoofd afdeling Keuringen Ron Bleijswijk en senior keurmeester Leo van Leeuwen. “Wie handel wil drijven in teeltmateriaal moet dit laten registreren bij een officiële keuringsdienst. Voor vaste planten is dat Naktuinbouw”, verklaart Bleijswijk. “Rond de maand april moeten alle geregistreerde bedrijven via een formulier aangeven welke gewassen dat jaar op de tuin staan. Daarbij gaat het om vier categorieën: landplanten, potten, waterplanten en zomerbloemen.” “Anders dan de Bloembollenkeuringsdienst verrichten wij geen partijgerichte keuring, maar een bedrijfsgerichte keuring”, vult Van Leeuwen aan. Op basis van de ontvangen formulieren gaan de keurmeesters op pad. “De kweker blijft zelf verantwoordelijk voor de kwaliteit van zijn product, Naktuinbouw houdt alleen toezicht. Kwekers die aan de eisen voldoen, kunnen rekenen op de reguliere bezoeken van de keurmeesters. Als zich problemen voordoen, plannen keurmeesters extra bezoeken in, waarvoor de desbetreffende kweker ook moet betalen.”

ZUIVER EN ECHT

Het moment van keuring is afhankelijk van het gewas. Van Leeuwen: “Bij de keuring letten wij op gezondheid, uitwendige kwaliteit, rasvermenging en raszuiverheid (identiteit). Pioenen keuren we vroeg, al in april, terwijl we hosta’s later in het jaar keuren. De 7- en 9-centimeterpotten moeten op tijd zijn gekeurd voor het plantenpaspoort, daarbij gaan we uit van de EU-richtlijn.” Voor de overige vaste planten gelden andere EU- richtlijnen. “Wij keuren tweemaal per seizoen om zo een goed beeld te krijgen.” Zo worden hosta’s in juni/juli gekeurd en in augustus/september. De keuring is een visuele keuring. “We kijken hoe het gewas erbij staat en letten onder andere op wortelonkruiden.” Soms is het lastig om te beoordelen op virus, schimmels of bacteriën, weet Van Leeuwen. “Als de stekjes nog erg klein zijn, moet je heel goed kijken.” Bij twijfel kan de keurmeester terugvallen op de specialisten van Naktuinbouw Laboratoria. “Zij kunnen helpen een goede diagnose te stellen.”

> ‘Wij zijn niet de plantenpolitie; wij hebben een controlerende functie, in het belang van de kwaliteit van de sector’

Na de keuring volgt een rapport. Heeft de keurmeester niks afwijkends aangetroffen, dan bevat het rapport geen opmerkingen. Treft hij wel afwijkingen aan, dan krijgt de desbetreffende kweker opdracht tot opzuivering. “Na enige tijd gaan we langs voor een controlebezoek. De tussenliggende tijd moet voldoende zijn om de kweker de gelegenheid te geven het probleem op te lossen.” Kwekers hoeven niet per se aanwezig te zijn bij de keuring. “Maar, het mag natuurlijk wel. Sommige kwekers vinden het juist prettig vanwege het leereffect. Als keurmeester stel ik het contact met de kweker erg op prijs. Zo blijf ik op de hoogte van wat er speelt, kan ik meedenken en kunnen we wellicht gezamenlijk tot een oplossing komen.” Een actueel probleem is het tabaksratelvirus dat ook vat heeft gekregen op vaste planten. “Er is een werkgroep virusarm telen in het leven geroepen, samengesteld uit vakspecialisten en specialisten van Naktuinbouw. Samen proberen we dergelijke problemen op te lossen.”

KEURMERKEN

Om de handel in vaste planten met Amerika zo soepel mogelijk te laten verlopen, komt het Amerikaanse Ministerie van Landbouw eenmaal per jaar naar Nederland om de keuringssystematiek te beoordelen. Andere instrumenten om de handel met het buitenland open te houden, zijn de kwaliteitsprogramma’s Select Plant en Naktuinbouw Elite. Bleijswijk: “Select Plant speelt zich af op partijniveau. Daarbij doen wij extra inspecties en bemonstering om partijen te kunnen kwalificeren. Voor Naktuinbouw Elite kijken we naar een combinatie van de bedrijfsprocessen en de kwaliteit van het product. Hierbij gaat het veelal om weefselkweeklaboratoria. Het keurmerk van Naktuinbouw Elite geeft het bedrijfsleven de garantie dat zij met gezond teeltmateriaal werkt.” Voor hosta is deelname aan Select Plant een voorwaarde om in aanmerking te komen voor de Preshipment Inspection (PSI) voor de export naar Amerika. “Uiteindelijk kan deze eis voor alle producten gaan gelden, en voor meer landen dan alleen Amerika. Naktuinbouw denkt graag mee met het bedrijfsleven over werkbare keuringssystemen met haalbare eisen die het vak de mogelijkheid bieden om zich te onderscheiden op de markt.”

In Nederland zien we dat de overheid zich steeds meer terugtrekt als controlerende en inspecterende partij. “Er komt meer eigen verantwoordelijkheid te liggen bij de bedrijven, met de keuringsorganisaties als controleur en handhaver”, aldus Bleijswijk. “Daarbij zal het steeds meer zo zijn dat de keurmeester ingezet wordt op basis van een risicoanalyse binnen een gewasgroep en themagericht als daar behoefte naar is. Het principe van kostenmaker is kostendrager speelt in de tuinbouwsector een steeds grotere rol. De bedrijven die het minder goed voor elkaar hebben, zullen meer gaan betalen dan de bedrijven waar alles goed geregeld is. Voor Nederland is deze visie op een nieuwe controlesystematiek een logische ontwikkeling, maar buitenlandse afnemers hebben er moeite mee. Men plaatst vraagtekens bij de waterdichtheid van deze aanpak van meer eigen verantwoordelijkheid binnen de bedrijven en wil ervan verzekerd zijn dat ziekten en plagen buiten de deur blijven. Nederland zal buitenlandse partners daarvan stap voor stap moeten overtuigen.” Dat maakt het voeren van een bedrijfseigen systeem om risico’s in te schatten en te handelen op basis van goede monitoring tot een van de belangrijkste

t centraal'

Leo van Leeuwen (l) en Ron Bleijswijk in de Moederplantentuin. 'Samen met de sector problemen oplossen'

onderwerpen voor de Nederlandse kwekerij en handel. "Daarbij ligt de bal bij het bedrijfsleven: laat maar zien hoe je werkt zodat wij kunnen toetsen of je aan de eisen voldoet." Overigens wordt Naktuinbouw ook op zijn beurt gecontroleerd. "Wij moeten steeds kunnen aantonen dat wij betrouwbaar en onafhankelijk zijn: aan de nVWA (PD) en de Raad voor Accreditatie, maar ook aan buitenlandse relaties en overheden. Belangrijk is ook dat de keuringen uniform gebeuren. "We kunnen niet met twee maten meten. Daarom lopen keurmeesters ook met elkaar mee, geven elkaar feedback en zetten de horloges gelijk tijdens verdiepingsdagen."

MAKKELIJKER

Naktuinbouw is zich er zeer van bewust dat kwekers 'doodziek' zijn van de administratieve lastendruk. "Wij kunnen het kwekers makkelijker maken door ze bijvoorbeeld toegang te bieden tot ons digitale systeem waar zij alle informatie over keuringen op hun bedrijf kunnen terugvinden. De BKD werkt hier al mee, wij hopen deze werkwijze vanaf januari 2011 stapsgewijs te kunnen realiseren. In de toekomst zullen keurmeesters met een laptop op pad gaan zodat zij de resultaten van de keuringen al terplekke kunnen invoeren. Verder gaan we in overleg met de andere keuringsdiensten op zoek naar mogelijkheden om het keuringsproces te vereenvoudigen, zodat er in de toekomst misschien nog maar één keuringsdienst op het bedrijf komt. Ook werken we samen met de andere keuringsdiensten aan de ontwikkeling van GIS, het Geografisch Informatie Systeem met informatie over percelen (historie over teelten, ziekten en dergelijke) in Nederland."

De keurmeesters van Naktuinbouw zien zichzelf niet als 'de plantenpolitie'. "Wij zijn niet de boeman die erop uit is om bedrijven te pesten", stelt Van Leeuwen. "Wij hebben wel een controlerende functie, maar die is in het belang van de kwaliteit van de sector. Een klein virusprobleem kan uitmonden in een groot probleem en kan zo nadelige gevolgen hebben voor het hele vak. Uiteindelijk kan dit zelfs leiden tot nieuwe regelgeving en nieuwe eisen. Naktuinbouw speelt een belangrijke rol in het voorkomen van dit soort ontwikkelingen." Daarbij hechten Bleijswijk en Van Leeuwen veel waarde aan goede communicatie met de sector. "Door goed uit te leggen wat we doen en waarom, willen we miscommunicatie voorkomen en de lijnen open houden. Mede om die reden heeft Naktuinbouw bijvoorbeeld de jaarvergadering voor de plantenkwekers weer in ere hersteld. Verder betrekken wij de sector ook bij onze toekomstplannen. Keurmeesters krijgen het steeds drukker. We zullen keuzes moeten maken, prioriteiten moeten stellen of misschien zelfs wel heel anders gaan werken om het werk toch aan te kunnen. De sector praat daar ook over mee. Zo komen we gezamenlijk tot een aanpak die voor alle partijen goed werkt. Daar hebben we allemaal baat bij."

Resumé

De keurmeesters van Naktuinbouw spelen een belangrijke rol in de bewaking van de kwaliteit van de sector. In aflevering 4 van de serie over Naktuinbouw kunt u lezen hoe de keurmeesters te werk gaan en hoe zij proberen optimaal in te spelen op de ontwikkelingen in en wensen van het vak.